

เรียนรู้ Prompt Engineering สู่ความเป็นผู้เชี่ยวชาญ AI

การก้าวสู่ยุคดิจิทัลอย่างเต็มรูปแบบ ทำให้ Generative AI (GenAI) กลายเป็นเครื่องมือสำคัญในการขับเคลื่อนทั้งภาครัฐและภาคเอกชน อย่างไรก็ตาม ประสิทธิภาพของ AI ไม่ได้ขึ้นอยู่กับความฉลาดของตัวโมเดล (Large Language Models - LLMs) เพียงอย่างเดียว แต่ขึ้นอยู่กับความสามารถของมนุษย์ในการสื่อสาร สั่งการ และกำหนดทิศทางให้กับ AI ผ่านกระบวนการที่เรียกว่า Prompt Engineering คือศาสตร์และศิลป์ในการออกแบบ คำสั่ง (Prompt) สภาพแวดล้อม บริบท และเงื่อนไข เพื่อให้ปัญญาประดิษฐ์ประมวลผลและสร้างผลลัพธ์ (Output) ได้ตรงตามวัตถุประสงค์ แม่นยำ และทรงคุณค่าสูงสุด เปรียบเสมือนการสวมบทบาทเป็น "ผู้บริหาร" หรือ "ผู้สั่งการ" ที่ต้องสื่อสารงานให้ผู้ช่วยที่มีความรู้มหาศาลทำงานได้อย่างถูกต้องและลดความผิดพลาดให้เหลือน้อย

โครงสร้างและองค์ประกอบหลักของ Prompt ที่มีประสิทธิภาพ

การเขียน Prompt ที่ดีต้องมีความชัดเจน ไม่คลุมเครือ และครอบคลุมองค์ประกอบสำคัญ เพื่อให้ AI เข้าใจบริบทและข้อจำกัดของงานอย่างครบถ้วน

องค์ประกอบพื้นฐาน 6 ประการ (The Core Elements)

- Role / Persona (บทบาทสมมติ):** กำหนดให้ AI สวมบทบาทเป็นผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน เช่น "คุณคือผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมายภาครัฐ" หรือ "คุณคือบรรณาธิการตรวจทานบทความ"
- Context (บริบทและกลุ่มเป้าหมาย):** อธิบายที่มาที่ไป สถานการณ์ปัจจุบัน และผลลัพธ์นี้จะถูกนำไปใช้โดยใคร เช่น "งานนี้จะนำไปเสนอต่อผู้บริหารระดับสูง"
- Task / Goal (งานหลักและวัตถุประสงค์):** ระบุสิ่งที่ต้องการให้ AI ทำอย่างชัดเจนด้วยคำกริยาเชิงพฤติกรรม เช่น "สรุป", "วิเคราะห์", "เปรียบเทียบ", "สร้างร่างเอกสาร"
- Instruction / Constraints (คำสั่งเฉพาะและข้อจำกัด):** กำหนดขอบเขต สิ่งที่ต้องทำ และสิ่งที่ห้ามทำ เช่น "ใช้ภาษาเป็นทางการ", "ยาวไม่เกิน 500 คำ", "ห้ามคาดเดาข้อมูลหากไม่มีในเอกสาร"
- Input Data (ข้อมูลอ้างอิง):** แนบข้อมูล ข้อความ หรือไฟล์เอกสารตัวอย่างเพื่อให้ AI นำไปประมวลผล
- Output Format / Indicator (รูปแบบผลลัพธ์):** กำหนดลักษณะการจัดวางผลลัพธ์ เช่น "ตารางเปรียบเทียบ", "Bullet points", "Markdown code" หรือ "สรุปแบบ Executive Summary"

โครงสร้างการเขียนแบบ C-L-E-A-R Framework

- C - Concise: กระชับ ตรงประเด็น ไม่อ้อมค้อม
- L - Logical: ลำดับขั้นตอนความคิดอย่างเป็นระบบ
- E - Explicit: เจาะจง ละเอียด ชัดเจนในสิ่งที่ต้องการ
- A - Adaptive: ปรับแต่งคำสั่งเมื่อผลลัพธ์ยังไม่สมบูรณ์
- R - Relevant: ให้ข้อมูลอ้างอิงที่เกี่ยวข้องกับงานโดยตรง

เทคนิคการเขียน Prompt Engineering จากระดับพื้นฐานสู่ระดับสูง

1. Zero-shot Prompting

การสั่งการโดยไม่ให้ตัวอย่างผลลัพธ์ เหมาะสำหรับงานทั่วไปที่ง่ายและไม่ซับซ้อน

- ตัวอย่าง: "จงแปลข้อความต่อไปนี้เป็นภาษาอังกฤษแบบเป็นทางการ: [ข้อความ]"

2. Few-shot Prompting

การส่งตัวอย่างผลลัพธ์ที่ถูกต้อง (Examples) ให้ AI เรียนรู้แนวทางและรูปแบบ ก่อนที่จะให้ประมวลผลข้อมูล

- ประโยชน์: ช่วยควบคุมรูปแบบ (Formatting) และโทนภาษา (Tone of Voice) ให้ตรงตามมาตรฐานที่ต้องการอย่างแม่นยำ

3. Chain-of-Thought (CoT) Prompting

การสั่งให้ AI คิดและแสดงลำดับขั้นตอนการเหตุผล (Step-by-step reasoning) ก่อนที่จะสรุปคำตอบ

- เทคนิคคำสั่ง: "กรุณาคิดและอธิบายทีละขั้นตอน (Let's think step by step)"
- ประโยชน์: ช่วยเพิ่มความแม่นยำในงานคำนวณ งานวิเคราะห์เชิงตรรกะ และลดปัญหา AI คิดเอาเองโดยไม่มีเหตุผลรองรับ

4. Role & Persona Prompting

การกำหนดบุคลิก กรอบความคิด และระดับความเชี่ยวชาญ

- ตัวอย่าง: "สวมบทบาทเป็นนักวิเคราะห์นโยบายภาครัฐที่มีประสบการณ์ 15 ปี ประเมินข้อดีและข้อเสียของร่างโครงการนี้..."

5. Generated Knowledge Prompting

การสั่งให้ AI สร้างความรู้หรือบริบทที่เกี่ยวข้องขึ้นมาก่อน แล้วจึงนำความรู้นั้นมาใช้ตอบคำถามหลัก

- ขั้นตอน:
 1. ให้ AI สรุปหลักการหรือกฎเกณฑ์ที่เกี่ยวข้อง
 2. ให้ AI นำหลักการนั้นมาประยุกต์ใช้กับโจทย์ที่ได้รับ

6. Tree of Thoughts (ToT)

การสั่งให้ AI จำลองสถานการณ์หรือแนวคิดหลายๆ ทางเลือก (Brainstorming) ประเมินข้อดีข้อเสียของแต่ละทางเลือก แล้วเลือกเส้นทางที่ดีที่สุดเพียงทางเดียว

การประยุกต์ใช้ Prompt Engineering ในการทำงานจริงและภาครัฐ

ยุทธศาสตร์การใช้งาน	ตัวอย่างการประยุกต์ใช้จริง	ผลลัพธ์ที่คาดหวัง
งานเอกสารและสรุปความ	สรุปรายงานการประชุมยาว 50 หน้า ให้เหลือ Executive Summary 1 หน้า	ลดเวลาการอ่านเอกสาร เพิ่มความเร็วในการตัดสินใจ
การร่างหนังสือราชการ	ร่างหนังสือเชิญประชุม หนังสือตอบรับ หรือประกาศนโยบายตามรูปแบบสารบรรณ	ได้โครงสร้างภาษาถูกต้องตามระเบียบงานสารบรรณ
การวิเคราะห์ข้อมูล	จำแนกประเภทข้อเสนอแนะและข้อร้องเรียนของประชาชนตามหมวดหมู่	เห็น Insights และปัญหาหลักของประชาชนได้รวดเร็ว
การให้บริการประชาชน	ออกแบบคำตอบอัตโนมัติ (FAQ) สำหรับระบบ Chatbot ตอบคำถามประชาชน	ข้อมูลถูกต้อง ภาษาเป็นมิตร ตอบสนองทันที
การวางแผนและเขียนโครงการ	ช่วยยกร่างวัตถุประสงค์ ตัวชี้วัด (KPIs) และกิจกรรมภายใต้โครงการ	ได้ร่างโครงการที่มีความสมบูรณ์และเป็นระบบ

ธรรมาภิบาล ข้อควรระวัง และจริยธรรมในการใช้งาน AI (AI Ethics & Governance)

การใช้งาน Prompt Engineering ในองค์กรหรือภาครัฐ ต้องพิจารณาถึงความเสี่ยงและมาตรการป้องกันดังต่อไปนี้:

1. ปัญหา Hallucination (อาการสร้างข้อมูลเท็จ)

LLMs มีโอกาสสร้างข้อมูลที่ไม่จริงแต่ฟังดูน่าเชื่อถือ ผู้ใช้งานต้อง ตรวจสอบข้อมูล (Fact-check) จากแหล่งอ้างอิงที่น่าเชื่อถือเสมอ และควรใช้คำสั่งเพื่อจำกัดการคาดเดา เช่น "ตอบเฉพาะข้อมูลที่มีอยู่ในเอกสารแนบเท่านั้น หากไม่พบข้อมูลให้ระบุว่า 'ไม่พบข้อมูลในเอกสาร'"

2. การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลและข้อมูลความลับ (Data Privacy & Security)

- ห้ามป้อนข้อมูลส่วนบุคคล (PII): เช่น เลขบัตรประชาชน ข้อมูลสุขภาพ หรือเบอร์โทรศัพท์ส่วนตัว ลงใน AI สาธารณะ
- ห้ามป้อนข้อมูลความลับของทางราชการ: เช่น เอกสารลับ นโยบายที่ยังไม่ประกาศ หรือข้อมูลความมั่นคง
- ให้ปฏิบัติตาม พ.ร.บ. คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล (PDPA) อย่างเคร่งครัด

3. อคติและการเลือกปฏิบัติ (Bias & Fairness)

AI เรียนรู้จากชุดข้อมูลในอดีต ซึ่งอาจมีอคติทางเพศ วัฒนธรรม หรือเชื้อชาติ การเขียน Prompt ต้องกำชับให้ AI ตอบคำถามด้วยความเที่ยงธรรม วางตัวเป็นกลาง และปราศจากอคติ

4. ความรับผิดชอบ (Accountability)

ผลลัพธ์ที่สร้างโดย AI เป็นเพียง "ร่างชิ้นงาน" ผู้ใช้งานที่เป็นมนุษย์ (Human-in-the-loop) ยังคงเป็นผู้รับผิดชอบต่อความถูกต้อง ผลกระทบ และการอนุมัตินำผลลัพธ์นั้นไปใช้งานจริงเสมอ

สรุปแนวทางปฏิบัติที่ดีที่สุด (Best Practices for Mastery)

1. Iterative Prompting (การปรับแต่งแบบวนซ้ำ): การเขียน Prompt ครั้งเดียวอาจไม่ได้ผลลัพธ์ที่สมบูรณ์ ให้ทำการปรับปรุงคำสั่ง เพิ่มข้อจำกัด หรือให้ Feedback แก่ AI เพื่อขัดเกลาผลลัพธ์จนกว่าจะตรงใจ
2. Modular Prompting (การแบ่งคำสั่งเป็นส่วนๆ): สำหรับงานที่ซับซ้อน ไม่ควรสั่งงานทุกอย่างใน Prompt เดียว แต่ควรแบ่งงานออกเป็นขั้นตอน (Sub-tasks) แล้วค่อยๆ สั่งให้ AI ทำทีละส่วน
3. สร้าง Prompt Library ขององค์กร: รวบรวมและจัดเก็บ Prompt ที่ใช้งานได้ผลดีเยี่ยม (High-performing Prompts) ไว้เป็นคลังคำสั่งมาตรฐาน เพื่อให้บุคลากรในองค์กรสามารถนำไปใช้ซ้ำและทำงานได้อย่างมีมาตรฐานเดียวกัน

การเป็นผู้เชี่ยวชาญ AI ผ่านศาสตร์ Prompt Engineering ไม่ใช่เพียงแค่การจำชุดคำสั่ง แต่คือการพัฒนาทักษะการคิดเชิงตรรกะ (Logical Thinking) การวิเคราะห์งาน และการสื่อสารอย่างมีเป้าหมาย เพื่อเปลี่ยน AI จากเครื่องมือธรรมดาให้กลายเป็นปัญญาประดิษฐ์ผู้ช่วยทรงพลังได้อย่างปลอดภัยและมีประสิทธิภาพสูงสุด

สรุปบทเรียนโดย : นางสาวกานต์สิริ เคนเหลื่อม ตำแหน่ง นักวิชาการเกษตรปฏิบัติการ
สถานีพัฒนาที่ดินสุรินทร์ สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๓

(นางสาวกานต์สิริ เคนเหลื่อม)
นักวิชาการเกษตรปฏิบัติการ

ประกาศนียบัตร

ให้ไว้เพื่อแสดงว่า

กานต์สิริ เคนเหลื่อม

ได้ผ่านการอบรมด้วยระบบการเรียนออนไลน์ในบทเรียน

เรียนรู้ Prompt Engineering สู่ความเป็นผู้เชี่ยวชาญ AI

จำนวนชั่วโมงการเรียนรู้ 1:30 ชั่วโมง

โดยสถาบันพัฒนาบุคลากรภาครัฐด้านดิจิทัล
ภายใต้การดำเนินงานของสำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน)
ให้ ณ วันที่ 10 สิงหาคม 2569

A L.

(นางไอรดา เหลืองวิไล)

รองผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล

รักษาการแทนผู้อำนวยการสถาบันพัฒนาบุคลากรภาครัฐด้านดิจิทัล

Signed by สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน) (สพร.)
Digital Government Development Agency (Public
Organization) (DGA)
Date: 2026-09-11T11:02:53.573+07:00

5b9d9aa2